

Yugoslaviako Alderdi Komunista

Ez dogu Yugoslaviako Alderdi Komunistaren azterketa luze ta sakonik egingo. Guk esponente legez bakarrik artu baitogu* Yugoslavia, gure konsiderazioetarako. Mugaketa bat, halan be, lehenengo ta behin: gure ustez, Milovan Djilas larregi aipatzeak Yugoslaviako Alderdi Komunistaren irudia faltseatu egiten dau.

Milovan Djilas ez da komunista, Alderdikoa behintzat; ze komunismoaren kontra doa, eta komunismoari blokean eta erabat* erasotzen* deutso, bere azkeneko posizinoan behintzat. Komunismoaren politikazko formulari ta erakundeei*, erreboluzinoaren programari, gizarte antolaketa sozialari, moral leninistari berari, ta azkenerako ideologia osoari. Politikagintza galerazota daukalako edo, Djilas predikari bat egin da. Eta lan horretan gure begirune guztia badauka be, posizino horregaz Yugoslaviako komunisten arteko joera andi baten esponente argiena ta gogorrena izatea galdu dau basa-gudari meditazino-zale honek.

Yugoslaviako Alderdi Komunistan, erakundeen eta gizar-tearen antolaketaren auzia dago soluzino barik. Ez filozofia osoa. Baina hau be praktikazko soluzino eske dago, eta ez teoriarako meditazinoen preminan. Komunistak oraindino be sinesten dabe erreboluzinoan, eta *zelan* erreboluzino aurrera eroan erabagi gura dabe. Milovan Djilas, ostera, ezeptiku bihurtu da.

Halan be, Djilasen posizino ezeptikua edo etsia* Yugoslaviako *errian* (langile, ikasle ta intelektuaren artean) bizi bizirik agertzen da. Eta kezka honeek oraingoz hango Alderdi Komunistaren baitan* neurri txiki txiki baten bakarrik sartu badira be, situazino oso nahastua sortzen jako Alderdiari horregaz. Minoria kezkatu hau, izan be, ez da indarrik bakoa, komunista ez diranakaz lotzen da ta. Intelektualakaz egiten dira batez be loturok. Intelektual nahiz idazle komunistak eta komunista ez diranak batera dagozanean, barriz, gatx egiten jako Alderdi Komunistari zer egin erabagitea. Intelektual horreek, Alderdikoak izan barik be, errikoak eta erriaren aldekoak baitira*.

Intelektualen arteko marxismo akademikua ta Alderdiko lagunen marxismoa banandu egin dira alde bitara. Ta Alderdiari ez jako praktikismoa baino beste biderik geratu; hau da, desideologizatu beharrari jarraitu deutso. Ez jako marxismo ortodoxoari setaz* lotu, baina marxismoaren interpretazino benetan modernurik be ezin daike artu. Horrexegaitik dauke Yugoslavian Alderdi Komunistari intelektualakaz sortzen jakozan konfliktuak karakter berezia, beste Erresuma* komunistetan ez lakoa. Russian edo Polonian, filosofilari baten *filosofia bera* kondenatzen dau Alderdiak. Yugoslaviako Alderdi Komunistak, ostera, ba daki hori barrengarria dala; baina ez daki zer egin. Holan ikusi dogu Tito, joan dan urtean, 1969-an, bapere orientazino barik, intelektualakaz eztabaidan. Erabat* intelektuaren eskuetan itxita baitago* teoria, Alderdiak ez dauka intelektuaren aurka joateko zilegitasunik*. Teoriagaz noraezan ibiltzea da Yugoslaviako Alderdi Komunistaren lehenengo gaitza.

Horregaz batera, Alderdi Komunistea, intelektualei buruz jarduteko, galduta ixten dauan beste arrazoi bat be ba dago: komunistak intelektuaren beharrean dagozala (Yugoslavian ez dago intelektual komunista askorik). Honetan, Yugoslaviako liberaltasuna deritxona ez da, seguru asko, preminaren birtutea baino. Eta intelektuaren beharrean dago, Rusiaren aurka titoismoa defenditzeko batez be. Baina titoismoaren aldeko arrazoiak berehalaxe* bihurtzen dira Titoren beraren aurka, arrazoiok nazino arteko mailatik nazino barnekora itzuli ezkerro. Garaudy-ren azkeneko liburuagaz ikusi zan hori. Yugoslaviako egunkariak* gogotik asi ziran liburu hau itzuli ta argitaratzen, han Rusiaren aurka esaten ziranakaitik berotuta. Baina ikasleak eta irakurleak, intelektualakaz batera, Belgradoren aurka aprobetxatu zituen Garaudy-ren arrazoiak eurak. Boomerang arriskutsu bat bihurtu jakon Yugoslaviako Alderdi Komunistari Garaudy-gaz olgetan ibiltzea.

Intelektualen arazo honegaz nahasturik dabil Yugoslaviako Alderdi Komunista. Eta Yugoslaviak ideologia sozialistagaz, nazino arteko egeeragaz eta nazino barneko arazoakaz eten barik egiten dauan hainbat konpormisok luzarora burubide onik euki ote leiken itaunduteko arrazoirik ez da honezkero falta. Alderdi Komunista abiatu dan bidean, urtenbide bakarra geratzen da azkenerako: *Alderdi desideologizatu, marxismoaren konfesionalismoari amore* eman*. Aspaldi ikusi zan hori Europako sozial demokratikaz; eta, antza, horixe ekarren Txekoslovakiako udabarriak be. Yugoslaviak ezin leike intelektual barik geratzeko arriskua onartu, orduan Rusiaren altzora itzuli beharko leuke ta.

Jose Azurmendi

ITALIA:

ESKUALDEEN AUTONOMIA

Italiako gobernuak hango eskualde berezietan halako autonomia emateko saiok egiten ditu. Izan ere, Italian ba dira herrialde asko berdinak ez direnak eta, ohiturei, hizkuntzari eta politikari dogokienez, autonomia nahi dutenak. Iparraldean, Alto Adigio deitzen den lekuan, aleman hizkuntzakoak bizi dira, bihotzez austriar sentitzen direnak; eta italierazko dialektoei bagagozkie, Espainian baino gehiago topa ditzakegu.

Politika aldetik, gainera, ba dagoz lurralde batzuk, sozialismoa lasterrago gura dutenak, beste batzuek baino. Beraz, norbere etxea ondoen gobernatzeko, egokiena zerik da, bakoitzak berean manu eta aginte edukitzea. Honela uste ukan du Italiako gobernuak, eta horretarako lehen pausoak eman ere.

Nolabait, Italiak ematen duen pauso hau harrigarria da, Italiak, oker ez bagagoz, orain ehun urte lortu zuen bere askatasuna (1870 garrenean); eta miresteko da, benetan, ehun urte eskas hauetan hain sentimendu nazional haundi bat egin ahal izatea, bakoitzak bere etxean aginduaz, denak elkarrekin Italiako estatuan segitzeko.

Espainian lurraldeen batasuna, orain larehun urte baino lehenago, errege katolikoaren denboratan egin zen; baina, zoritxarrez, gobernuak ez dira orain arte herrialdeen nazionaltasunaz konturatu. Deskonfidantza nabari bat ikusten zaio gobernuari arazo honetan, katalan, gailego eta euskaldunoi geure etxeetan geure gustora ibiltzen ez utzitean. Zinez esan genezake, Espainian eskubide osoak dituzten bakarrak gaztelan direla, haiei bakarrik errespetatzen baitzaizkie beren hizkuntza, ohitura eta kultura. Besteok bazterturik eta burua ezin jasoaz bizi gara. Noiz arte? Italiak egin berri duena bide imitagarria da benetan Espainiako eta Frantziako kasuetan ere.

Nolabait ba dabil zurrumurrutxo "regionalización" delako horrekin; baina, guk dakusagunetik, ekonomiaaren arloan bakarrik. Euskal Herria, noski, ez da sartzen Neguritarren planifikazioetan; eta guretzat, ordea, Euskal Herriak, hots euskaldunok, geuk, fabrikek eta irabaziek baino garrantzi haundiagoa dadukagu.

Ea, Italiako bidea ikustean, gure politikariak berotzen zaizkigun eta Euskal Herriari lege onurakorren bat datorkion, behar ba du gaixoak eta!

Xabier Kintana